

මහියංගණය ප්‍රාදේශීය සභාව - 2024

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

මහියංගණය ප්‍රාදේශීය සභාවේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය මෙහෙයුම් පිළිබඳ ප්‍රකාශනය, ශුද්ධ වත්කම් වෙනස්වීම පිළිබඳ ප්‍රකාශනය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වලට අදාළ තොරතුරුද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ සටහන් වලින් සමන්විත 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 1987 අංක 15 දරන ප්‍රාදේශීය සභා පනතේ 172(1) උපවගන්තිය සමග 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 10(1) උප වගන්තිය සමග සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.6 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මහියංගණය ප්‍රාදේශීය සභාවේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය හා මුදල් ප්‍රවාහ පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම්කරණ පරිච්ඡේද අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.6 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් තත්ත්වගණනය කළ මතයක් පළ කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම්කරණ පරිච්ඡේද අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

ප්‍රාදේශීය සභාවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය කරන පාර්ශවයන් විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව ප්‍රාදේශීය සභාවේ වාර්ෂික හා කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍යප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍යප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවයමෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදීවෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවියහැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරුකිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම්කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන් ,වේතනාන්විත මහභරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මහභරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද , අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවයගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල , සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත්වී ඇතිබව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත්කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ ප්‍රාදේශීය සභාවේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ ප්‍රාදේශීය සභාව විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, ප්‍රාදේශීය සභාව ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව.

1.5 වෙනත් නෛතික අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ පහත සඳහන් අවශ්‍යතාවයන් සම්බන්ධයෙන් විශේෂ ප්‍රතිපාදන ඇතුළත් වේ.

- (අ) 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 6 (1) (ඇ) (iii) වගන්තියේ සඳහන් අවශ්‍යතාවය අනුව ප්‍රාදේශීය සභාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉකුත් වර්ෂය සමඟ අනුරූප වේ.
- (ආ) 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 6 (1) (ඇ) (iv) වගන්තියේ සඳහන් අවශ්‍යතාවය අනුව ඉකුත් වර්ෂයේදී මා විසින් සිදුකරන ලද නිර්දේශයන් ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ඇතුළත්ව ඇත.

1.6. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.6.1 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ආයුර්වේද ගොඩනැගිල්ලේ වහලය අලුත්වැඩියා කිරීම සහ වැට ඉදිකිරීම වෙනුවෙන් වැයකර තිබුණු රු.1,927,237 ක් ප්‍රාග්ධනික කර නොතිබුණි.	ඉදිරියේදී නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරන බව.	ගිණුම් නිවැරදි කළ යුතුය.
(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ වැඩ නිමකර නොතිබුණු සහ බිල්පත් ලැබී නොතිබුණු කර්මාන්ත දෙකක වටිනාකම රු.2,138,124 ක් කර්මාන්ත ණය ගැති හා කර්මාන්ත ණය හිමි යටතේ ගිණුම්ගත කර තිබුණි.	2025 වර්ෂයේ අවසන් ගිණුම් තුළින් නිවැරදි කරන බව.	-එම-
(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ උසාවි දඩ ආදායම රු.2,806,078 ක් සහ මුද්දර ගාස්තු ආදායම රු.1,902,170 ක් අඩුවෙන් ගිණුම්ගත කර තිබුණි.	2025 වර්ෂයේදී උපරිත පදනමට සමානුපාතිකව ගැලපීමට කටයුතු කරන බව.	-එම-
(ඈ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 හිහ මුද්දර ගාස්තු ආදායම රු.1,891,410 ක් අඩුවෙන් ගිණුම්ගත කර තිබුණි.	-එම-	-එම-
(ඉ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ ස්ථාවර තැන්පතු පොලී ආදායම රු.30,000 ක් සහ දෙසැම්බර් 31 දිනටලැබිය යුතු ස්ථාවර තැන්පතු පොලී ආදායම රු.103,750 ක් අඩුවෙන් ගිණුම්ගත කර තිබුණි.	ස්ථාවර තැම්පතු පොලී ගණනය කිරීමේදී අදාළ දින ගණනට අනුව ගණනය කර ඉදිරි වර්ෂයේදී ගිණුම් තුළින් ගැලපීම් කරන බව.	-එම-
(ඊ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට සේවක ණය ශේෂය රු.602,048 ක් වැඩියෙන් ගිණුම්ගත කර තිබුණි.	2025 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනතුළ අවශ්‍ය ගැලපීම් සිදු කිරීමට කටයුතු කරන බව.	-එම-

1.7 අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි හා කළමනාකරණ තීරණවලට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි හා කළමනාකරණ තීරණවලට අනුකූල නොවූ අවස්ථා පහත දැක්වේ.

නීති, රෙගුලාසි යොමුව	රීති, අනුකූල නොවීම	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ)	ශ්‍රී ලංකා වසර 05 කට අධික කාලයක සිට ප්‍රජාතාන්ත්‍රික අභ්‍යන්තර විගණන වාර්තා සමාජවාදී විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කර ජනරජයේ මුදල් රෙගුලාසි 134(3) නොතිබුණි.	අභ්‍යන්තර විගණන වාර්තා විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කරන බව.	මුදල් රෙගුලාසි අනුව අභ්‍යන්තර විගණන වාර්තා විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
(ආ)	පළාත් පාලන කඩ කාමර බදු දීමේදී අවම කොමසාරිස්ගේ වශයෙන් වසර 05කට වරක් නව 1980 දෙසැම්බර් තක්සේරුවක් ලබාගෙන ඒ අනුව 31 දිනැති අංක කුලී අය කිරීම සිදු කළ යුතු වුවද, 1980/46 දරන සභාවට අයත් දැනට පවතින කඩ කාමර 298 සම්බන්ධයෙන් එලෙස කටයුතු නොකර සභාව විසින් තීරණය කළ කුලියක් අය කරමින් පැවතුනි.	තක්සේරු වාර්තාවට අනුව කඩ කුලී ඉහළ අගයක් ගෙන ඇති බැවින්, කඩ හිමියන් එම කුලිය ගෙවීම් ප්‍රතික්ෂේප කර ඇත. ඉදිරියේදී අභියාචනා සැලකිල්ලට ගෙන කඩ කුලී සංශෝධනය කර අයකරන බව.	කාලීනව කඩ කුලී සංශෝධනය කර අයකරගත යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශනය අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා සභාවේ පුනරාවර්තන වියදම ඉක්ම වූ ආදායම රු.15,991,808ක් වූ අතර, ඊට අනුරූපව ඉකුත්වර්ෂයේ පුනරාවර්තන වියදම ඉක්මවූ ආදායම රු.11,399,724ක් විය.

2.2 ආදායම් පරිපාලනය

2.2.1 ඇස්තමේන්තුගත ආදායම්, බිල් කළ ආදායම්, රැස් කළ ආදායම් හා හිඟ ආදායම්

සභා ලේකම්වරයා විසින් සමාලෝචිත වර්ෂයට හා ඉකුත් වර්ෂයට අදාළව ඉදිරිපත් කර තිබූ ඇස්තමේන්තුගත ආදායම්, බිල් කළ ආදායම්, රැස් කළ ආදායම් හා හිඟ ආදායම් පිළිබඳ තොරතුරු පහත දැක්වේ.

	ආදායම් ප්‍රභවය	2024				2023			
		ඇස්තමේන්තු ගත ආදායම	බිල්කළ ආදායම	රැස්කළ ආදායම	දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු හිඟය	ඇස්තමේන්තු ගත ආදායම	බිල්කළ ආදායම	රැස්කළ ආදායම	දෙසැම්බර් 31 දිනට මුළු හිඟය
		රු.	රු.	රු.	රු.	රු.	රු.	රු.	රු.
(i)	වරිපනම් හා බදු	5,051,655	4,442,445	3,247,291	3,202,766	5,086,655	4,537,638	3,493,232	3,198,178
(ii)	කුලී	47,555,038	28,755,962	27,344,264	21,468,603	43,886,144	24,157,424	14,327,293	22,754,535
(iii)	බලපත්‍ර ගාස්තු	1,651,000	1,570,403	1,570,403	-	1,578,270	1,549,830	1,549,830	-
(iv)	වෙනත් ආදායම්	22,211,254	27,278,834	23,877,744	5,529,955	13,352,702	17,180,240	15,169,306	2,969,458
		-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
		76,468,947	62,047,644	56,039,702	30,201,324	63,903,771	47,425,132	34,539,661	28,922,171
		=====	=====	=====	=====	=====	=====	=====	=====

2.2.2 ආදායම් රැස්කිරීමේ කාර්යසාධනය

සභාවේ ආදායම් රැස් කිරීමේ කාර්යසාධනය සම්බන්ධ නිරීක්ෂණ පහත දැක්වේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට, සභාවට අයත් කඩ කාමර 30 කින් මාස 05 සිට වසර 03 දක්වා කාලයක් අය නොකර පවතින හිඟ කඩ කුලී රු.383,875 ක් සම්බන්ධයෙන් බදු ගිවිසුම්වල කොන්දේසි අනුව ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.	ඉදිරියේදී හිඟ කඩ කුලී ගාස්තු අය කර ගැනීමටත් නොගෙවන කඩ හිමියන් සම්බන්ධයෙන් ඉදිරියේදී නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමටත් කටයුතු කරන බව.	හිඟහිටි කඩ කුලී අය කරගත යුතුය.
(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ ජනවාරි 01 දිනට හිඟහිටි වරිපනම් බදු ආදායම රු.3,198,178 ක් වූ අතර, ඉන් රු.1,051,477 ක් පමණක් වර්ෂය තුළ අයකරගෙන තිබුණි. එය මුළු හිඟයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 33 ක් විය.	හිඟහිටි වරිපනම් බදු වලින් රු.1,051,477 ක් අය කරගෙන ඇති අතර, ඉතිරිය 2025 වර්ෂය තුළ අයකිරීමට කටයුතු කරන බව.	හිඟහිටි වරිපනම් බදු ආදායම් අය කරගත යුතුය.
(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ ජනවාරි 01 දිනට හිඟහිටි ජල ගාස්තු රු.2,025,086 ක් වූ අතර, ඉන් රු.342,226 ක් පමණක් වර්ෂය තුළ අයකරගෙන තිබුණි. එය මුළු හිඟයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 17 ක් විය.	හිඟ ජල ගාස්තු සම්බන්ධව පාරිභෝගික ජනතාව දැනුවත් කරමින් අය කිරීමට කටයුතු කරන අතර, නොගෙවන පාරිභෝගිකයන්ගේ ජල සැපයුම විසංධි කිරීමටද කටයුතු කරන බව.	හිඟ ජල ගාස්තු අයකර ගත යුතුය.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සභාව විසින් කඩ කාමර බදු දීමේදී බදුකරුවන් සමඟ එළඹ තිබුණු බදු ගිවිසුම් අනුව සභාවේ අනුමැතියකින් තොරව කඩ කාමරය හෝ ඉන් කොටසක් වෙනත් පාර්ශවයකට විකිණීම හෝ අතුරු බදුදීම සිදු නොකළ යුතු වුවද, එලෙස සභාවේ අනුමැතියකින් තොරව මුල් බදුකරු විසින් කඩ කාමර වෙනත් පාර්ශවයකට අතුරු බදුදී තිබෙන අවස්ථා 09 ක් තිබුණු අතර, සභාව ඊට එරෙහිව ගිවිසුම් අනුව අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.	අනුමැතියකින් තොරව බදු දී ඇති කඩ කාමර පිළිබඳව ඉදිරියේදී අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා බව.	ගිවිසුම් අනුව කටයුතු කළ යුතුය.
(ආ) සභාව සහ බදුකරුවන් සමඟ එළඹ තිබුණු බදු ගිවිසුම් වලට අනුව සභාවේ අවසරයකින් තොරව ගොඩනැඟිලිවල කිසිදු අමතර ඉදිකිරීමක්, ඉවත් කිරීමක් හෝ අලුතින් කොටස් එකතු කිරීමක් නොකළ යුතු වුවද, බදුකරුවන් විසින් කඩ කාමරවල ඉහළ මහල අනවසරයෙන් ඉදිකර තිබුණු අවස්ථා 12 ක් පැවතුනි.	අදාළ කඩ කාමර පරීක්ෂා කර ඒවායේ නිත්‍යානුකූල බව, පිළිබඳව නිරාකරණය කරන බව.	-එම-

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සභාවට අයත් භූමියක ඉදිකර ඇති විද්‍යාගමගේ වෙළඳ සංකීර්ණයේ උඩුමහලේ කඩ කාමර 20 ක් හා බිම් මහලේ කඩ කාමර 11 ක් ලෙස මුළු කඩ කාමර ගණන 31 ක් පවතින අතර, 2012 වර්ෂයේ සිට පුද්ගලයින් එම කඩ කාමර වල වෙළඳාම් කටයුතු වල නිරතව සිටී. මෙම කඩ කාමර 31 න් කඩ කාමර 27 ක් සභාව සමඟ ගිවිසුම් වලට එළඹී නොතිබුණි.	ඉදිරියේදී කඩ හිමියන් ගෙන්වා සාකච්ඡා කර එකඟතාවයකට එළඹීමෙන් පසු ගිවිසුම් ගත වී කඩ කුලී නිවැරදිව අය කරන බව.	විධිමත් ගිවිසුම් යටතේ කඩ කාමර බදුදී කුලී අයකරගත යුතුය.

- (ආ) සභාවට අයත් මහියංගණ නගර මධ්‍යයේ පිහිටි පොදු වෙළඳපළ කඩ කාමර පිහිටි ස්ථානයේ පෞද්ගලික වියදමින් ඉදිකර තිබුණු පොදු වෙළඳපොල බිම් මහල කඩ කාමර 20 ක් සහ උඩු මහල කඩ කාමර 20 කින් සමන්විත විය. උඩු මහල කඩ කාමර වලින් මසකට රු.250 ක කුලියක් අයකරගෙන තිබුණු අතර, බිම් මහල කඩ කාමර හිමියන් සමඟ ගිවිසුම් වලට එළඹ කුලී අයකරගෙන නොතිබුණි. 2014 වර්ෂයේ සිට කඩ කාමර වෙළඳාම් කටයුතු සඳහා භාවිතා කරමින් පැවති අතර, 2024 දෙසැම්බර් 31 දින දක්වා වසර 10කට ආසන්න කාලයක් ගතවී තිබුණද, සුදුසු ක්‍රියාමාර්ගයක් ගෙන නොතිබුණි.
- (ඇ) මහියංගණ රජමහා විහාරස්ථානයට අයත් හෙක්ටයාර් 0.91 ක භූමි ප්‍රමාණයක් සහිත බුද්ධගයාව අසල ප්‍රදේශය 2012 වර්ෂයේ සිට 2024 වර්ෂය දක්වාම බදු ගිවිසුම් යටතේ කුලී පදනම මත ප්‍රාදේශීය සභාව විසින් ලබාගෙන වාර්ෂිකව ටෙන්ඩර් කර මහියංගණ බුද්ධගයා සතිපොළ වශයෙන් බදුදී තිබුණි. එහි 2021, 2022 සහ 2024 වර්ෂ වලට අදාළව මහියංගණ සතිපොළ භූමිය බදු ගෙන තිබුණුබදුකරුවන්ගෙන් රු.8,749,431 ක බදු කුලී ආදායමක් 2024 දෙසැම්බර් 31 දින දක්වාම අයකරගෙන නොතිබුණි.
- (ඈ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට බැකෝ ලෝඩරය, ගල් රෝල සහ මෝටර් ග්‍රේඩරය යන යන්ත්‍ර සූත්‍ර වලින් සේවය ලබාදී තිබුණු යන්ත්‍ර පැය 205.58 ක් සඳහා 2021 හා 2024 වර්ෂ වලදී රු.1,074,050 ක හිඟහිටි ආදායම් අයකරගෙන නොතිබුණි.
- (ඉ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට වරිපනම් ඒකක 2080 කින් රු.3,202,766 ක හිඟ හිටි වරිපනම් ගාස්තු අයකරගෙන නොතිබුණු අතර, 2012 වර්ෂයේ තක්සේරුව පදනම් කරගෙන අවසන් වරට වරිපනම් අයකරගෙන තිබුණි.
- නව කඩ කුලී තක්සේරුව ඉහළ අගයක් වී ඇති බැවින්, බදුකරුවන්ගේ අභියාචනා සැලකිල්ලට ගෙන සංශෝධන කඩ කුලියක් අයකිරීමට කටයුතු කරන බව.
- 2021 හා 2022 වර්ෂවල හිඟ බදු කුලී අයකර ගැනීමට නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට අපේක්ෂිත බව.
- හිඟ බදු කුලී අයකර ගත යුතුය.
- හිඟ අයකිරීම් සඳහා මේ වන විටත් විධිවිධාන යොදා ඇත. මේ වනවිට යන්ත්‍ර සූත්‍ර කුළියට ලබා දෙන විට ගිවිසුම් ගතවී තැන්පතු ලබාගෙන ලබා දීම සඳහා කටයුතු කර ඇති බව.
- කඩිනමින් තක්සේරුව සිදු කරගෙන වරිපනම් බදු අයකරගත යුතුය.

3.3 වත්කම් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට සභා බල ප්‍රදේශයේ වාර්ෂිකව දිරන කසළ මෙට්‍රික් ටොන් 468 ක් සහ නොදිරන කසළ මෙට්‍රික් ටොන් 108කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් එක් රැස් කරගෙන තිබුණි. සමාලෝචිත වර්ෂයට වසර 08 කට පෙර කසළ ප්‍රතිචක්‍රීයකරණ කටයුතු සඳහා මහියංගණ දෙහිගොල්ල ග්‍රාමයේ අක්කර 05 ක පමණ භූමියක් වෙන් කරගෙන රු.16,203,454 ක් වැය කර ස්ථිර කසළ අංගනයක්, කාර්යාල ගොඩනැගිල්ලක් ඉදිකර ගොඩනැගිලි වලට අවශ්‍ය විදුලි සම්බන්ධතාවයද ලබාගෙන තිබුණි. එසේ වුවද, අදාළ ව්‍යාපෘතිය මේ වන විට නිෂ්කාර්ය වත්කමක් ලෙස අත්හැර දමා තිබුණි.	දෙහිගොල්ල කසළ අංගනය භූමිය කෘෂිකාර්මික ගොවිපලක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා වෙන්කර ලබාදීමට කටයුතු කරමින් පවතින බව.	සභාවට අයත් දේපළ ඵලදායී කාර්යයක යොදවා ගත යුතුය.

4. ගිණුම් කටයුතුභාවය සහ යහපාලනය

4.1 අයවැය පාලනය

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
සමාලෝචිත වර්ෂය වෙනුවෙන් ප්‍රාදේශීය සභාව පිළියෙල කර තිබුණු අයවැය ලේඛනය අනුව ඇස්තමේන්තු කල ආදායම් හා වියදම්, වර්ෂයේ තථ්‍ය ආදායම් හා වියදම් සමඟ සැසඳීමේදී ආදායම් විෂයයන් 05 ක සියයට 29 සිට සියයට 80 දක්වාද , වියදම් විෂයයන් 05 ක සියයට 27 සිට සියයට 57 දක්වාද විචලනයක් පැවතුණි. මේ අනුව අයවැය ලේඛනය ඵලදායී පාලන කාරකයක් ලෙස යොදාගෙන නොතිබුණි.	2025 වර්ෂයේ අයවැය විචලනය අවම මට්ටමක තබා ගැනීමට කටයුතු කරන බව.	විචලතාවය අවම කරගත යුතුය.

4.2 පාරිසරික ගැටළු

විගණන නිරීක්ෂණය	සභාවේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
2021 වර්ෂයේදී පළාත් සභා උපමාන පාදක සංවර්ධන වැඩසටහන යටතේ රු.38,284,828 ක් වැයකර දොඩම්වත්ත සුසාන භූමිය පිහිටි ප්‍රදේශයේ කසළ අගනයක් ඉදිකර තිබුණි. එසේ වුවද දිරන,නොදිරන කසළ අක්‍රමවත් ලෙස බැහැර කිරීම සහ ගලී අපද්‍රව්‍ය එම ස්ථානයේ බැහැර කිරීම හේතුවෙන් වර්ෂා කාලයේදී මිශ්‍ර වූ අප ජලය සේදී ගොස් කසළ අංගනය ආසන්නයෙන් ගලා බසින මහවැලි ගඟට එකතුවීමේ අවදානමක් පැවතුනි.	දිරන, නොදිරනලෙස කසළ වෙන් කර ලබා ගන්නා අතර, ගලී සැකසුම් ඒකකයක් ඉදිකිරීම සඳහා සැලසුම් කරමින් පවතින බව.	විධිමත් ආකාරයට කසළ බැහැර කළ යුතුය.